

III. Тематичний план

Тема 1. ВСТУП

Предмет, метод і завдання, форми вивчення курсу історії держави і права України. Основні типи, форми і ознаки державності: територія, кордони, їх захист, державно-правові та дипломатичні інститути, економічна і фінансова системи, грошова одиниця, символіка. Періодизація історії формування українського етносу, його державних утворень.

Джерела вивчення історії української державності і права. Світова і українська державницька школа (В.Липинський, С.Томашівський, Д.Дорошенко, І.Крип'якевич). Погляди Т.Шевченка, М.Костомарова, М.Драгоманова, І.Франка, Л.Українки, М.Грушевського, М.Міхновського, В.Винниченка, П.Скоропадського, С.Петлюри, О.Скрипника на державність і право України. Міф про радянську державність України. Сучасна державотворча ідеологія України. Походження, суть і функції держави як історичного явища.

Тема 2. РОЗКЛАД РОДОВОГО ЛАДУ І ЗАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ І ПРАВА

Виникнення найдавніших держав на території України, їх правові системи: найдавніші держави епохи бронзи; скіфські держави; грецькі міста-держави у Північному Причорномор'ї та в Криму.

Тема 3. ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА КИЇВСЬКОЇ РУСІ. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА

Формування державності у східнослов'янських племен. Анти, їх держава. Племінні союзи. Держава полян.

Норманська теорія, великодержавницька схема російської історіографії та концепція М.Грушевського щодо ролі східних слов'ян і Києва у формуванні українського етносу, державності і права.

Утворення Київської держави. Державний лад Київської Русі, її правові основи, унікальність політичного устрою і суспільної організації.

Галицько-Волинське князівство – продовжувач державницьких традицій Києва. Об'єктивні фактори посилення ролі Галицького і Волинського князівств, їх об'єднання в єдину державу як спадкоємницю Київської Русі. Державний устрій, правова система.

Тема 4. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЛАД І ПРАВО УКРАЇНИ (друга половина XIV – перша половина XVI ст.)

Автономний статус українських земель у складі Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського. Їх політичний та адміністративний устрій. Правові основи.

Ліквідація автономії Волинського і Київського князівств. Захоплення Московським царством Чернігівсько-Сіверської землі.

Тема 5. ДЕРЖАВА І ПРАВО УКРАЇНИ XVII-XVIII ст.

Запорозька Січ і Козацько-Гетьманська держава. Утвердження державних структур Запорозької Січі, її формування як християнської, козацької республіки, продовжувача державницьких традицій Київської держави.

Розбудова української національної держави за часів Б.Хмельницького, його державницька програма і основні етапи її реалізації. Політичний лад, збройні сили, адміністративно-територіальний поділ. Правові засади української козацької республіки.

Переяслівсько-московська угода. “Березневі статті” 1654 р., їх суть і спроби фальсифікації. Наслідки приєднання України до Московського царства для історичної долі українського народу і втрати державності. Розкол України на Правобережну та Лівобережну та ліквідація незалежності української православної церкви.

Державність і право України в часи Гетьманщини. Корінна протилежність демократичних традицій України і монархічних принципів політичних структур Московії. І.Мазепа і його місце в державотворчому процесі. Політика Петра I щодо України. Конституція П.Орлика і його роль у поширенні в Європі ідеї “незалежності України”.

Політика Катерини II щодо державності України. Остаточна ліквідація гетьманства, Гетьманщини та автономії України, зруйнування Запорозької Січі. Юридичне оформлення кріпосного права в Україні 1783 року. Причини падіння Української козацько-гетьманської держави.